

Stanislav Diviš Zbytky

22. 1. – 22. 3. 2015

Vernisáž ve středu
21. ledna, 17.00

Pokud bez sentimentu i předsudků přehlédneme české malířství mezi lety 1985 a 1995 (potřebný odstup tu už je, ale zjednejme si rovněž distanci od toho, jak vypadá dnešní umění a co od něj chceme), ukáže se nám tvorba Stanislava Diviše jako jeden z klíčových a dodnes překvapivě působivých výkonů, k nimž se vzešla vůle k popření lyrismu a tendencí spoléhat se v obraze na zpracování exkluzivní subjektivní zkušenosti. Podobně kriticky, byť v dobové diskusi bez protějšku v programových prohlášeních, se generace Stanislava Diviše stavěla k dlouhé a v té době na mrtvém bodu uvízlé tradici konstruktivního umění, jehož protagonisté propracovávali, v té době s jistým autismem, pravidla svých systémů s důvěrou v ryzí autonomii uměleckého díla.

Horké tehdy nahradilo chladné. Hloubku vystřídal povrch. Místo touhy po přiléhavosti, místo pěstované iluze bezešvého spojení znaku a označovaného (vyjadřovaného) či jako opak afektivní (groteskní) reakce subjektu na okolí se hnacím motorem tvůrčího procesu stala v polovině 80. let potřeba zdůraznit arbitrárnost a sociální ukotvenost jazyka respektive možnosti mluvit „napříč“ ustáleným (a vyprázdněným) jazykovým polem. Stanislav Diviš je jedním z umělců, kteří dokázali nový postoj formulovat nejen přesvědčivě, ale také jej soustavně

a jednostranně, protože radikálně, dokládali tvorbou. Jeho obrazové cykly se od kašparů přes vědecký realismus, spartakiádu, hlavolamy až po houby a zbytky staly ikonou roztržky s důvěrou v uměleckou tvorbu coby důvěrné subjektivní sdělení, ale také jako přísné disciplíny. Přitom se Divišovo gesto odehrává v rámci klasického závěsného obrazu, aniž by zpochybnilo jeho status estetického objektu – o to více původně iritovalo a dnes je přijímáno neprávem jako čistě estetický výkon.

Kritika důvěry v umělecké dílo jako místo zjevení jediné možné (subjektivní) pravdy v tvorbě Stanislava Diviše vrcholí právě v polovině 90. let minulého století. Cyklus *Zbytky*, jehož první obrazy vznikaly v roce 1995, patří k autorovým nejrozsáhlejším souborům a velmi dobře shrnuje základní premisy, s jejichž přijetím jeho dílo stojí a padá: volně se vztahuje k mimouměleckému artefaktu jako vzoru či předobrazu, zkoumá variabilitu systému řazení prvků a kompozice, a to s výrazným využitím čisté barvy, a zároveň podprahově rehabilituje ornament. Podkladem cyklu, který je nyní poprvé v rozsáhlejším výběru vystaven samostatně s důrazem na jeho vnitřní různorodost, se staly vzorníky látek vyráběných v ašských textilkách a uchovávaných v Národopisném a textilním muzeu v Aši, kde

Zbytky č. 21., 1995, 145 × 120 cm, akryl na plátně, Galerie Klatovy / Klenová

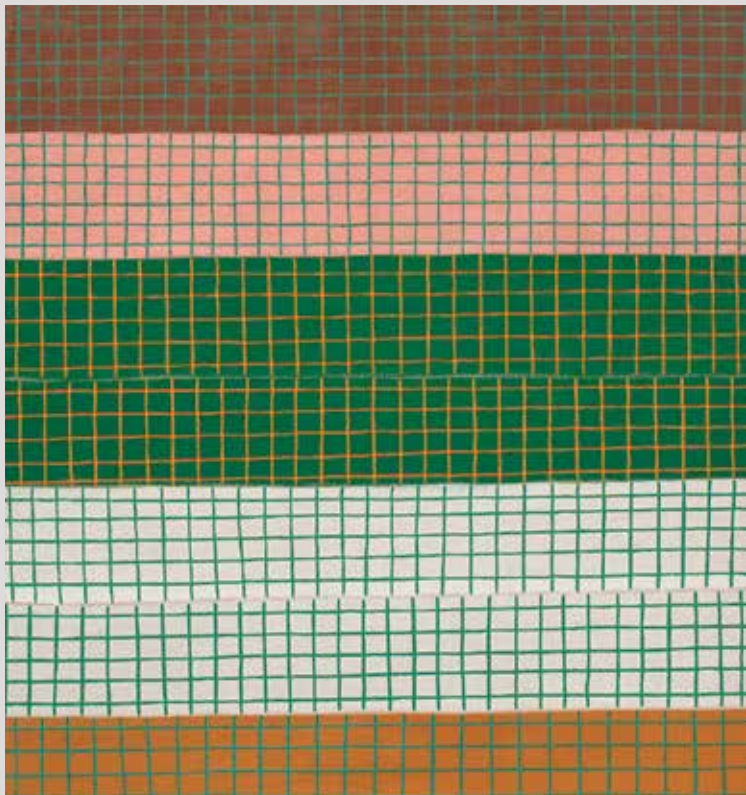
se s nimi Stanislav Diviš setkal při přípravě a instalaci mého vlastně prvního skutečně kurátorského projektu, výstavy *Až*, která byla nejprve uvedena v ašském muzeu a poté reprízována v pražské galerii MXM a jíž se tehdy účastnili ještě Vladimír Skrepl, Antonín Střížek a Václav Stratil.

Jestliže původní řada *Zbytků* z roku 1995 reagovala sice s jistou mírou redukce, ale bezprostředně na vzorníky látek jako předlohu, respektovala do značné míry řazení a barevnost odstrižků na vybrané stránce, postupně se předobrazy staly rámcovým regulativem, volnou asociací, která umožňovala vstoupit do hry s obrazovou plochou ještě dalším pravidlům a vzájemně na sebe odkazujícím prvkům. Na jedné straně se tak v průběhu celého cyklu můžeme setkat se světle okrovými plochami, které odkazují k barevné stopě lepidla objevující na místech, odkud některé výstřižky zmizely, na straně druhé do obrazů z posledních let vstupují souvztažnosti barev symbolizujících Svatou trojici, jimiž se Stanislav Diviš systematicky zabýval v jiných dílech. Grafická a barevná struktura původních vzorníků je tak v cyklu podržena jako vzpomínka, ale není zpracována jako stopa vyžadující interpretaci. Vzorníky látek jsou vnímány v distanci, která jejich historicitu sice akceptuje, ale nevede k iluzi osvojení

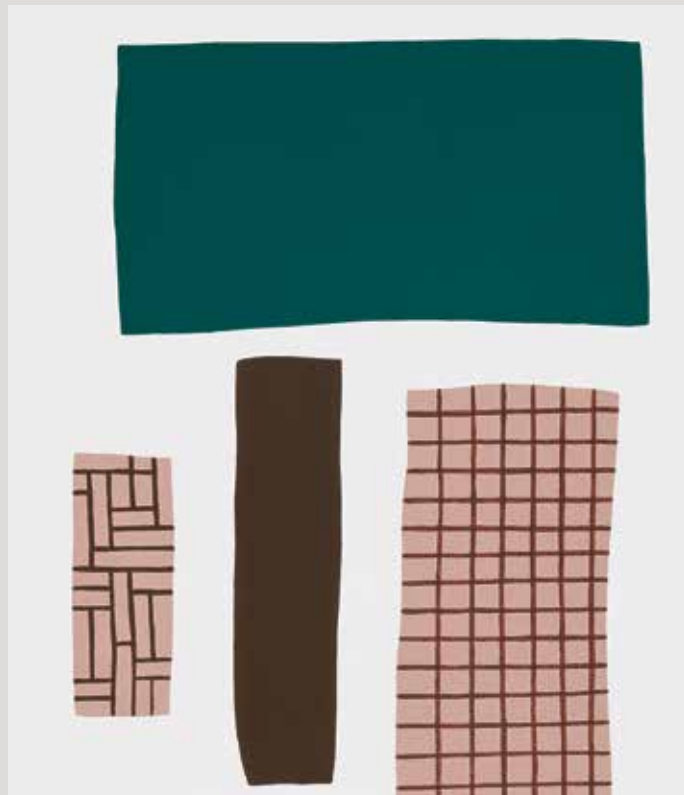
si minulosti. Fakticky se stávají naopak „pouhým“ formálním podkladem tvorby. Divišův cyklus nepřekonává césuru mezi tím, co bylo, co je a co bude. Naopak s přetržitostí, s rozdílem mezi obrazem a jeho před-obrazem pracuje.

Cyklos *Zbytky* má nejbližší k obrazům „hlavolamů“ (*Dvanáct souborů* a *Dalších dvanáct souborů* z roku 1990), kdy je divákovi sugerována možnost složit barevné fragmenty z horní části obrazů do geometrického tvaru v jejich spodní třetině. Roztržka mezi kalkulovaným řádem a libovůlí, mezi předpokladem či kulturně podmíněným očekáváním a realitou (obrazu) jako základní východisko Divišovy tvorby se ve *Zbytcích* vtěluje do akceptovaného rozdílu mezi historickým artefaktem, vzpomínkou na něj a malbou. Spor autonomie jednotlivých systémů, jejich vzájemné nepřeložitelnosti a zároveň podobnosti jsou hlavním tématem, jehož aktualita je i v politickém smyslu zřejmá dodnes.

Marek Pokorný, leden 2015

Zbytky č. 20., 1995, 145 × 120 cm, akryl na plátně

Zbytky č. V. 29, 2009, 70 × 60 cm, akryl na plátně

Zbytky č. V. 23, 2008, 180 × 200 cm, akryl na plátně

Zbytky č. V. 19, 2008, 180 × 200 cm, akryl na plátně

Jeden z historických vzorníků textilních látek, Národopisné a textilní muzeum Aš

Stanislav Diviš, nar. 30. 11. 1953 v Kutné Hoře. 1969–1975 se vyučil elektromontérem a následně vystudoval střední školu. 1975–1982 různá zaměstnání, opakovaně se hlásí na AVU a VŠUP. 1982 začátek studia na AVU; spolu s M. Chourou a R. Nebřenským zakládá skupinu Krásné nové stroje. 1984 s J. Davidem organizuje první neoficiální výstavu mladých Konfrontace. 1985 donucen skončit studia na Akademii. 1987 iniciuje vznik skupiny Tvrdohlaví. 1996–1997 asistent J. Davida na AVU. 2004–2010 vedoucí ateliéru malby na VŠUP. Žije ve Vidčicích u Kutné Hory.

Stanislav Diviš, Zbytky (1995/2008)

Velká galerie, 22. 1. 2015–22. 3. 2015

Kurátor: Marek Pokorný

Architekt výstavy: Jan Pfeiffer

Vernisáž 21. ledna 2015 v 17.00

Otevírací doba: út–ne, 10.00–17.00

Souběžné výstavy

Jindřich Prucha, Zátíší s červeným plédem, 1913

Opus magnum, 4. 12. 2014–29. 3. 2015

Informel a jeho přesahy

Výstava z depozitáře, 21. 1.–29. 3. 2015

Matyáš Chochola, Lumír Hladík

Malá galerie, 22. 1.–15. 3. 2015

Tereza Říčanová

Museum Café, 9. 10.–29. 3. 2015

Galerie výtvarného umění v Chebu

příspěvková organizace Karlovarského kraje

náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb

T: +420 354 422 450, F: +420 354 422 163

info@gavu.cz, www.gavu.cz

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR.

V roce 2015 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Text Marek Pokorný, grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s. r. o., náklad 600 ks. Titulní strana: Zbytky č. 16., 1995, 145 × 120 cm, akryl na plátně